

# SLOVENSKI NAROD.

izhaj vsak dan svečer izvenšči nedelje in praznika in velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo na vsa leta 28 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 34 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kdor hoče sam pošt, plača na vsa leta 22 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na en mesec 1 K 50 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K, za vse druge dežele in Ameriko po 20 K. Na naročbe brez letodolne vplačilne naročnine se ne obra. — Za ostanila se plačuje od petdesetega peti-vrata po 14 h, če se ostanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depisi naj se izloče frankovati. — Recepti se ne vračajo. — Uredništvo in upravitelstvo je v Kranjski ulici št. 8. — Upravitelstvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 84.

Posamezne številke po 10 h.

Upravitelstva telefon št. 85.

## Ekspeze ministra zunanjih del.

Včeraj popoldne ob 1. je cesar otvoril delegacijsko zasedanje s prestolnim govorom, a štiri ure kasneje je bil že sklican odsek za zunanja dela avstrijske delegacije, da pod pred njim minister baron Aehrenthal svoj ekspeze o državni zunanji politiki.

Da je bil glavni del tega ekspeze posvečen politiki, predvsem pa aneksiji Bosne in Hercegovine, pač ni treba naglašati.

V uvodu svojih izvajanj se je minister dotaknil državnega prevrata v Turčiji: zopetne uvedbe ustavnih razmer. Dana ustava v otomanski državi je v temeljih spremenila politiko vevlasti napram Turčiji: predvsem je bilo potreba vsaj začasno odstaviti z dnevnega reda vse reformne predloge ter zavzeti napram razvoju dogodkov v otomanski državi prijazno stališče. Dosedanji razvoj prevrata upravičuje nado, da se bo turška država na znotraj in na zunan konsolidirala, zlasti ker se vodilni elementi nove politične ere na Turškem odlikujejo z izredno državniško modrostjo, resnostjo in previdnostjo. Da je to pomlajeni državi v velik prid, je umljivo, ker je tudi nova Turčija navezana na naklonjenost in prijateljsko podporo vevlasti.

### Balkanska politika.

Naša država se nahaja v najboljših odnosih, ne samo s svojimi zavezniki, Nemčijo in Italijo, ampak tudi z drugimi vlastmi, v prvi vrsti z Rusijo, s katero smo od leta 1897. naprej neprestano v ozki stiki glede balkanskega vprašanja.

Razburjenje na Ruskem radi nadaljevanja bosanske železniške proge do Mitrovice se je poleglo, ker so se prepričali, da Avstro-Ogrska nima namena doseči v zapadnem delu balkanskega polotoka kakršnikoli prometno-političen in gospodarski monopol. Ako bi hoteli omejitev naravne konkurence doseči s kakšnim monopolom, bi bila to kratkovidna politika. Zato smo izjavili, da zavzemamo simpatično stališče napram vsakemu novemu železniškemu projektu v Turčiji, ker smo mnenja, da je vsaka železniška proga velike važnosti za napredek in kulturni razvoj otomanskih dežel. Trasiranje sandžake železnice je končano, treba je sedaj skrbeti samo še za finansiranje. Zgradba te železnice je tako v interesu Avstro-Ogrske kakor Turčije. Takisto računamo na prijateljsko

sporazumljenje s Črno goro glede zgradbe železniške proge iz Dalmacije po črnogorskem primorju na turško ozemlje.

### Aneksija Bosne in Hercegovine.

Berolinski kongres nam je priznal mandat na noben rok vezane uprave Bosne in Hercegovine in pravico v sadžaku Novi pazar držati vojaške posadke. Po tridesetletnem nemornem delu je naša uprava izvršila svojo nalogo. Uvedla je mir in red v deželi, dvignila kulturni in gospodarski nivo prebivalstva in vzgojila moderno mislečo generacijo. Prišel je trenutek, da izvajamo iz uspehov našega administrativnega delovanja konsekvence in da dovolimo okupiranima pokrajinama ustavne uredbe. Za Bosno in Hercegovino se ima ustvariti deželni zbor, ki bo odločeval o deželnem proračunu in imel nadzorstvo nad deželno upravo. V to svrhu je bilo treba odstraniti v prvi vrsti vsak dvom o popolni suvereniteti Avstro-Ogrske nad okupiranimi pokrajinama. Zato smo Turčiji odpovedali konvencijo iz leta 1879. glede sandžaka Novi pazar in prepustili otomanski državi, da vzdržuje mir in red v tej pokrajini. Namerala uvedba ustave v Bosni nas je prisilila delovati na to, da se definitivno pojasni pripadnost Bosne in Hercegovine. Zato smo odstopili od svojih iz člena 25. berolinske pogodbe izvirajočih pravic glede sandžaka Novi pazar ter kompenzirali to z aneksijo Bosne in Hercegovine.

Dasi smo sledili ukazu kategoričnega imperativa, ki so ga izzvali zadnji dogodki, vendar nismo s tem kršili berolinske pogodbe. Bistveni smoter člena 25. berolinske pogodbe je bil: ustvariti v Bosni in Hercegovini stabilne razmere. S tem mandatom se niti direktno, niti indirektno ni določil kakšen končni rok za administracijsko pravico avstro-ogrskih držav, in sicer logično že iz tega razloga ne, ker se je hotelo s tem mandatom ustvariti nekaj stalnega. Okupacija je bila samo sredstvo končne aneksije. Umaknili smo se iz sandžaka Novi pazar ter s tem vsem balkanskim državam drastično pokazali, da avstro-ogrška monarhija razen tega, kar že poseduje, ne želi nobene teritorialne pridobitve.

V orientiski politiki bomo zavzemali, kakor doslej, splošno evropsko stališče ter delovali z vsemi silami na to, da se ohrani sporazumljenje med vevlastmi. Ako pa se to trajno ne bo čalo doseči, se bo Avstro-Ogrska umaknila na svoje specifično avstrijsko stališče.

Z aneksijo in v umaknitvijo iz novopazarskega sandžaka zasledujemo samo dva smotra: varstvo naših interesov in odvrnitev nevarnosti, da bi se zapletli v turške notranje zadeve in da bi se naša politika iztisnila s poti prijateljske naklonjenosti in vzdrževanja vsakršne intervencije.

### Odnosaji s tujimi državami.

Z zadoščenjem je treba konstatirati, da so naši odnosaji z vsemi državami najboljši, zlasti pa z našimi zavezniki, Nemčijo in Italijo. Vse naše stremeljenje meri na to, da ohranimo mir in ravnovesje v Evropi.

Sporazum z Italijo glede balkanskega vprašanja smo uredili na isti način, kakor svoječasno sporazum z Rusijo. Nadejati se je torej, da sodijo vse tri vevlesle enako o splošnem političnem položaju.

Tudi z vsemi drugimi vevlesilami živimo v prijateljskem razmerju. Z Rusijo smo si edini v tem, da je v našem interesu, da se ohrani in okrepi evropski koncert.

Tudi z Anglijo in Francijo se nahajamo v prijateljskih odnosih ter odkrito stremimo za tem, da bi postopali v sporazumu tudi s tema dvema vevlesilama.

Glede maroškega vprašanja je naše nunenje, da je treba ohraniti koncert signatarnih držav, zbranih na konferenci v Algesirasu.

### Neodvisnost Bolgarske.

Pred par dnevi proklamirana neodvisnost Bolgarske je bila, kakor je znano, posledica diplomatskega konflikta v Carigradu. Priznati je treba, da odgovorja ta modifikacija dejanskemu stanju, ki si ga je Bolgarska pridobila vsled naklonjenosti vevlasti. Naša monarhija je razveseljivi razvoj Bolgarske vselej zasledovala z odkritimi simpatijami in ji že opetovana dala dokaze svoje naklonjenosti.

Jaz sem že stopil z nekaterimi kabineti v dotiko v svrhu, da se novi položaj pripozna in da se ustvarijo normalni, prijateljski odnosaji med Bolgarsko in Turčijo, kar se mi vidi potrebno v interesu ohranitve miru na Balkanu, čemur smo tudi mi vsikdar posvečali največjo pozornost.

## Kranjska hranilnica.

Ako bi se znanprej vsako leto skupni znesek rezervnih fondov za več kot pol milijona znižal, nam zračuna vsak ljudski solar, kdaj bi bilo konec vseh rezervnih fondov, ki so do danes bili neki ponos »Kranjske hranilnice«, edino v številkah izra-

ženo posebno jamstvo za varnost v njej naloženih hranilnih vlog, obenem pa tudi zavarovalnica za vzdrževanje kranjskega nemštva, katero vidi v zdaj še prijaznih številkah rezervnih zakladov »Kranjske hranilnice« najboljši temelj svojega obstanka.

Stanje vseh rezervnih fondov je znašalo koncem leta 1906. 9.210.965 kron. 99 vin.

Ako bi bil ta znesek naložen v »Kranjsko hranilnico« sami kot hranilna vloga po 4%, bi te obresti znašale 368.439 K 40 v. in bi torej rezervni fond koncem leta 1907. morali znašati 9.579.425 K 39 vin., ker pa znašajo samo 8.643.095 K 96 vin., pomeni to razliko po 936.329 K 43 v., ali recimo okroglo en cel milijon kron, katera razlika je nastala samo v enem letu.

Dosedaj smo konstatirali, kako bi skupni znesek rezervnih fondov lahko koncem leta 1907. izgledal in da ni ostal niti na višini leta 1906., temveč se je znižal.

Pogledati pa še moramo, kake dohodke je imela »Kranjska hranilnica« v letu 1907. iz rezervnih fondov.

V računskem zaključku najdemo sledeče:

Skupni znesek rezervnih fondov je bil koncem leta 1908. naložen sledeče:

Vrednostni papirji 5.679.237 K 50 vin., obresti papirjev 17.323 K 33 vin., nepremičnine 2.922.170 K 50 vin., gotovina 24.364 K 63 vin., skupaj 8.643.095 K 96 vin.

Dohodki iz rezervnih fondov so bili leta 1907. sledeči:

Obresti vrednostnih papirjev 241.494 K 66 vin., dohodki iz nepremičnin 70.526 K 10 vin., skupaj 312.020 K 76 vin.

Od tega so odtegnili:

Za dobrodelna darila 153.262 K, za penzije 16.301 K 82 vin., skupaj 169.563 K 82 vin., ostane torej 142.456 K 94 vin. kot čisti dohodek iz rezervnih zakladov, kateri se pa ni prideljal takoj v rezerve, temveč služil v povečanje čistega dobička za leto 1907., iz katerega pa se je potem dalo v rezervne zaklade samo 66.724 kron 98 vin., a drugo se je razdelilo, kakor bomo videli pozneje.

Kakor smo že gori omenili, je bil koncem leta 1907. del rezervnih fondov naložen v vrednostnih papirjih, in sicer v znesku 5.679.237 K 50 vin.

Pri vrednostnih papirjih, v katerih je naloženo konec leta 1907. 24.349.388 K 87 vin. »Kranjski hranilnici« zaupanih hranilnih vlog, je

morala »Kranjska hranilnica« izkazati vsestransko kurzno izgubo po 626.906 K 70 vin. — pri vrednostnih papirjih, v katerih je pa naložen del rezervnih zakladov ni bilo treba izkazovati nikake kurzne izgube — in zakaj?

Vrednostne papirje, v katerih so naložene hranilne vloge v znesku 24.349.388 K 88 vin., smo že premotrali in našli, da je med njimi največ ogrskih papirjev in drugih nedomačih, a vrednostni papirji, v katerih je naložen del rezervnih fondov, so domači, kranjski papirji, in pri teh ni bilo kurzne izgube.

Del rezervnih zakladov je naložen v nepremičninah, in sicer je izkazana njih vrednost koncem leta 1907. z zneskom 2.922.170 K 50 vin.

Kje, v katerih deželah so pa te premičnine in ali so to posestva ali hiše?

V Ljubljani so sledeče nepremičnine: 1. Hranilnično poslopje 150.000 kron. 2. Realka 321.030 K 40 vin. 3. Strelišče 23.050 K. 4. St. Jakobski trg št. 2 204.339 K 3 vin. 5. Erjavčeva cesta št. 1 70.533 K 32 vin., v Ljubljani torej same hiše v izkazani vrednosti 768.952 K 75 vin. — Na Dunaju so sledeče nepremičnine: 6. Haydnhof 1.112.971 K 78 vin. 7. Kirchengasse št. 24 404.727 K 98 vin., torej tudi same hiše 1.517.699 K 76 vin. — V Trstu: 8. Hiše: 471.568 K 66 vin. 9. Noghera dvorec 163.949 K 33 vin., skupaj 635.517 K 99 vin.

Pravila »Kranjske hranilnice« pravijo, da se smejo, a le izjemoma, nakupiti realitete.

In kakšne dohodke je imela »Kranjska hranilnica« iz nepremičnin?

Pri treh hišah je izkazana izguba, — po odbitku katere je znašal v letu 1907. dohodek iz nepremičnin 70.526 K 10 vin. — torej niti 3%.

Že gori smo omenili, da se je pri računalnem čistemu dobičku za leto 1907. preostanek dohodkov iz rezervnih zakladov, in sicer v znesku 142.456 K 94 vin., h kateremu pristojevalo še dobrodelna darila, tudi dana iz dohodkov rezervnih zakladov 153.262 K.

Pravega poslovnega čistega dobička pa je »Kranjska hranilnica« imela, oziroma izkazala za leto 1907. samo le 116.840 K 71 vin.

Poslovni dohodki na obrestih itd. so izkazani v znesku 3.057.706 K 93 vin., od katerega odštejemo pasivne obresti 2.696.167 K 47 vin., ostane 361.539 K 46 vin. Od tega zneska odštejemo davke 102.273 K 27 v., ostane 259.266 K 19 vin.

In od tega zneska se odtegne še

## LISTEK.

### Pred letom 1848 na Laškem.

(I. C — 8)

III.

V Milanu je nasprotje med civilnim prebivalstvom in oficirji priklopelo do vrhunca leta 1847. Nihče si ne more predstavljati, kako ljut je bi ta tihi boj Italijanov zoper oficirje. Policija je seveda z največjo strogostjo ščitila oficirje in ljudje so se vsled tega z največjo previdnostjo izogibali vsakega dejanja, ki bi jih izpostavilo maščevanju ali preganjanju policije. Zato pa so s toliko večjo vmeno dražili in preganjali oficirje na druge načine.

Tako na primer so z veliko vestnostjo zasledovali, kateri oficirji imajo dolgove. Kdor ni bil zadolžen, temu so še denar ponujali, samo da so tega dobili v svoje pesti. Zadolženi oficir seveda ni imel več miru. Upniki so mu bili neprestano za petami, tožili so ga in ga rubili, mu delali vse mogoče stroške in sitnosti ter marsikateremu zlomili vrat.

Zelo priljubljeno sredstvo je bilo beganje oficirjev in njihovih rodin. Oficirske žene so imele hude ure. Vsak čas je ali mož dobil obvestilo, da ima njegova žena kako nedovolje, no ljubavno razmerje, ali je žena dobila pismo, da ji je mož nezvest. Zgodilo se je dostikrat, da so Italijani nalašč napeljali kak sumljiv ali dvomljiv sestanek kakkega oficirja s kako žensko ali kake oficirske dame s kakim moškim. Tako je nekoč neki major dobil pismo, da ima njegova žena za Scala-gledališčem ljubavne sestanke. Žena je običajno hodila po tisti poti. Določeni dan ob običajni uri jo je tam ogovoril eleganten mlad mož. Prosil jo je nekih pojasnil glede njenega moža, češ, da je z njim dobro znan. Gospa je z njim govorila — ko je mož planil iz veže, je tujec pobegnil, na begu pa metal gospe poljubne. Major ni verjel, da je bila vse le spletko in je ženo spodil. Šele čez leta se je zopet z njo združil. Podobnih slučajev se je zgodilo vse polno in imeli so včasih prav žalostne posledice.

Zelo priljubljeno sredstvo za beganje oficirjev in njihovih rodin so bile tudi petarde. Kjer je kak oficir stanoval, je gotovo od časa do časa eksplodirala kaka petarda, ki sicer ni napravila nič škode, a je vzbudila velik strah. Če je bilo v hiši kaj več

strank, se je moral oficir navadno izseliti.

Naravno je pač, da je tako ravnanje oficirje in vojake do skrajnosti razljutilo in da so se maščevali kadar so mogli in kolikor so mogli. Pri vsaki rabuki so streljali, pri vsakem najmanjšem vzroku so rabili sablje. Vojaska oblast jih je ščitila in s tem vlivala novega olja v ogenj.

Kar je tu naštet, to so bile sicer šikane in silna preganjanja oficirjev in vojaštva, a zgodile so se še druge reči. Zgodili so se celo zavratni in očitni uboji ter zastrupljenja, seveda le izjemoma. Revolucionarji kot taki se niso posluževali takih sredstev, vsaj ne v Lombardiji, pač pa v Neapolju in v Rimu. Ti umori so bili kolikor je mogoče presoditi vsaj v Milanu hudodelstva posamičnikov. Sicer pa je resnica, da je politični umor igral v Italiji vedno veliko vlogo.

Zelo pogostoma so Italijani šikanirali vojaštvo z izmišljenimi vstaji in atentati. Policija je takrat pošto zelo natančno kontrolirala in pismo odpirala, če so bila količaka sumljiva. To so revolucionarji izkoriščali. Zdaj je izvedela policija, da je nameravan atentat na tega ali onega oficirja, zdaj da se tam ali tod pripravlja punt. Vojaštvo je vsled tega silno trpelo. »Bereitschaft« je

bila skoro vsak teden, seveda vedno ponoči. Če je kakemu posameznemu oficirju pretil atentat, ga je šla patrolja ponoči iskat na dom in ga je prepeljala z rodbino v vojašnico. Koliko razburjenja in žalosti je to povzročilo, si je lahko misliti. Pri napovedanih puntih so imeli vojaki posebno težko službo, ker ponoči so morali včasih po dve in tri ure daleč marširati in potem po ves teden ostati v kaki vasi, kjer niti za denar niso mogli dobiti poštene hrane. Seveda je bilo izmišljeno, da je bil nameravan punt. Ljudi v vasi pa je prihod vojakov razdražil in jih dostikrat pognal v tako nevoljo, da so se res začeli puntati in da je tekla kri.

Okrog Milana so revolucionarji imeli posebno dobro priliko za tako početje. V Švici, katere meja je le štiri dobre ure od Milana, je bilo v tesinskem kantonu zavetišče vseh mogočih revolucionarjev. V Luganu, se je reklo, gleda pri vsakem oknu kak veleizdajalec. Iz Švice so revolucionarji seveda jako lahko nagajali avstrijski armadi kolikor so hoteli, Gorje pa človeku, ki je padel v takih slučajih vojakom v roke. Le izjemoma je prišel sodniji v roke; navadno so ga vojaki kar na mestu ustrelili.

Še veliko huje, kakor v Milanu in v Benetkah, je avstrijska armada

postopala tedaj, ko je šla papežu na pomoč in je zasedla en del papeževе države. Kranjski polk je z drugimi vred zavzel Ankono. Sprejeli so jih z velikim sovraštvom, a vojaštvo je to krvavo vračalo. Vsak dan je bil kdo ustreljen; včasih kar po deset ljudi en dan. Reklo se je, da so to razbojniki, in oficirji in vojaki so izpolnjevali svojo dolžnost, ne da bi vprašali, so li obsojenci res razbojniki in ne morda le revolucionarji.

Iz tega se vidi, da je civilno prebivalstvo grozno trpelo od vojaštva, nasprotno pa je vojaštvo še več moralo trpeti od civilnega prebivalstva. Pravičnost pa zahteva, da se pove, da krivda ne zadene ne enih ne drugih. Vojaštvo je služilo v Italiji državni ideji, ki je bila v dijametralnem nasprotju z italijansko narodnostno idejo. Italijani so hoteli imeti svojo zedinjeno od Avstrije neodvisno Italijo, Avstrija pa je hotela ohraniti svojo posest na Italijanskem in za braniti zedinjenje Italije. Med nositelji teh dveh idej je moralo seveda priti do sovraštva, in če je bilo to sovraštvo včasih strašno, se pač tudi ni čuditi.

Moj svolavsi znanec se je bil v dolgoletnem službovanju v Milanu in v Benetkah naučil italijanskega jezika do dobra in se je zanimal za italijansko literaturo v kolikor se na-



znesek plač po 111.240 K 34 vin., katere je prejelo nemško uradništvo »Kranjske hranilnice«, kajti med nastavljenici »Kranjske hranilnice« je zelo težko najti Slovence, kvečjemu, da je kak Slovenec nastavljen kot sluga in to v zavodu, vzdrževanem le s slovenskim denarjem.

Nemško uradništvo »Kranjske hranilnice« je stebel ljubljanskega nemštva in ta stebel nemštva plačuje »Kranjska hranilnica« s slovenskim denarjem, med tem ko morajo Slovenci, kateri pač več znajo in so sploh zmogljivejši kot razne nemške korifeje, s trdati in gledati, kako se s kruhom, ki pripada po vsej pravici Slovincem, redijo ošabni Nemci, naši najhujši nasprotniki.

Poleg plač po 111.240 K 34 vin., najdemo še razne uradne stroške po 31.185 K 14 vin., katerega zneska pa nečemo niti premotrivati, ker nam zastopuje žalostno dejstvo, da Kranjska hranilnica s slovenskim denarjem založena, daje kruha le Nemcem. Pa to še ni vse!

»Kranjska hranilnica« ne vzdržuje le samo svojega nemškega uradništva, za kar je v letu 1907. porabila nad stotisoč kron, torej znesek, ki je velik v številkah in velik v svojih posledicah v korist nemštva in v kvar Slovencev.

Da ne razburimo sebe, da ne razburimo koga drugega, hočemo na podlagi računskega zaključka samo kratko, v podlogo nadaljnim tozadnim razpravam, konstatirati še sledeče o porabi čistega dobička.

Čisti dobiček leta 1907. je znašal skupno 259.297 K 65 vin., a že med letom se je porabilo — na račun čistega dobička — za dobrodelna darila 153.262 K, bi torej znašal dobiček 412.559 K 65 vin.

Ako pa upoštevamo velikansko kurzno izgubo leta 1907. po 626.906 kron 70 vin., vidimo, da za 214.347 K 5 vin. presega čisti dobiček.

Ako bi se kurzna izguba ne odpisala takoj po tozadnem posebnem rezervnem zakladu, kateri se je vsled tega jako znižal, bi seveda ne bilo le nobenega čistega dobička, morala bi se celo izkazati izguba po 214.347 K 5 vin., kar bi imelo seveda to neprijetno posledico, da bi se ne mogla deliti dobrodelna darila in čisti dobiček — kako — nam povejo sledeče številke:

Čisti dobiček leta 1907. po 259.297 K 65 vin. se razdeli sledeče:

Za zvišanje penzijskega zaklada se določi celih 70.000 K. Penzijski zaklad, ki je znašal že koncem l. 1907. 627.256 K 20 vin. in znaša po doračunavanju onih 70.000 K celih 697.256 K 29 vin., torej okroglo sedemstotisoč kron, je namenjen nemškemu uradništvu »Kranjske hranilnice« za pokojnine.

Nadalje se je določilo iz čistega dobička za fond, namenjen za zidanje nemškega gledališča celih 40.000 kron, kateri fond, seveda nabran in oskrbovan po »Kranjski hranilnici«, je znašal koncem leta 1907. 604.316 kron 21 vin.

Torej ne samo da »Kranjska hranilnica« s slovenskim denarjem plačuje samo nemško uradništvo in mu skrbi za pokojnino, ona s slovenskim denarjem Nemcem postavi nemško gledališče.

Ako hočejo Nemci imeti svoje nemško gledališče, naj zložijo svoj denar, pa naj ne segajo po slovenskem denarju, ki je še naložen v »Kranjski hranilnici«.

Iz čistega dobička se je določilo še 70.000 K za jubilejski fond, potem 12.572 K 27 vin. za odpis na hranilniškem in realnem poslopu, a v rezervne zaklade, kojih skupni znesek se je, kakor že dokazano, znižal za več kot pol milijona kron, se je dal malenkosten znesek po 66.724 K 98 vinarjev.

Zdaj pa pridemo k dobrodelnim darilom.

naša na tako imenovani rissorgimento. Pokazal mi je mnogo teh knjig in mi iz njih navedel vsakovrstne slučaje o postopanju avstrijske armade v Italiji. Ti slučajji so taki, da se človeku kar lasje ježe. Na mojo opombo, da je to gotovo izmišljeno in zlagano, pa je moj sivolasi znanec zmajal z glavjo.

»Nikakor ne«, je dejal, »izmišljeno to ni, samo pretirano in okičeno, kakor se pri vseh narodih dela v takih slučajjih. Dejstva so v bistvu resnična. Italijanom so se ta dejstva utisnila v dušo in danes, čez 60 let, jih imajo tako živo v spominu, kakor bi se bila zgodila včeraj. Ne morejo jih pozabiti, in še danes je na primer v Milanu spomin na avstrijsko armado tako živ, da so ravno Lombardi največji nasprotniki trozveze vočbe in specialno zveze z Avstrijo. Izgubili smo Milan leta 1859, torej pred 49 leti, a Lombard vtrpeti še danes, če sliši besedo »tedesco« (kar pomeni Avstrijec) ali »esereito austriaco« in morda bo minulo še enkrat toliko časa, predno bo izginil spomin na avstrijske armade gospodovanje v Lombardiji.

Najrajši bi priobčili tu cel seznam vseh dovoljenih daril, ker ta seznam je velevalen in najboljši dokument, ki bi moral Slovincem odpreti oči, za kaj porablja »Kranjska hranilnica« še slovenski denar.

## Češki deželni zbor se zaključil.

Praga, 9. oktobra. Za danes sta bili sklicani dve važni komisiji deželnega zbora, toda ker so izostali nemški poslanci, sta bili komisiji nesklepni. Prihodnji teden bo imel baje češki deželni zbor sadnjo sejo. Ta dan se ali zasedanje odgodi ali pa zaključil. Potovanje ministrskega predsednika v Prago vsled tega izostane.

## Aneksija Bosne in Hercegovine.

Kako se je izročila Avstro-Ogrska nota turški vladi.

Carigrad, 8. oktobra. Avstro-Ogrski poslanik grof Pallavicini je pri včerajšnjem sprejemu nagovoril velikega vezirja: »Obžalujem odkritosrčno, da imam malo prijetno dolžnost, izročiti vaši visokosti to-le noto.« Sprejem je bil skrajno hladen. Veliki vezir niti ni hotel pogledati note, temuč je takoj odločno protestiral proti temu koraku Avstro-Ogrske.

Avstro-ogrski orožniški častniki so zapustili Macedonijo.

Solun, 8. oktobra. Da si pridobi naklonjenost Turčije, je Avstro-Ogrska odpoklicala iz Macedonije svoje orožniške častnike, ki so odpotovali iz Skoplja preko Srbije domov.

Kako sodijo delegacije o aneksiji.

Budapešta, 8. oktobra. Pred otvoritvijo delegacij so se zbrali delegatje na posvetovanje o aneksiji. Nemški delegatje pozdravljajo in odobravaljo aneksijo, kar je vsekakor sumljivo. Najodločnejše pa so protestirali jugoslovanski delegatje posebno proti pasusu v proklamaciji, ki se nanaša na Ogrsko. Jugoslovanski delegatje so se v ta namen združili v skupni klub ter sklenili stopiti v dotiko tudi s hrvaškimi delegati ogrskega državnega zbora. H konferencam se pritegne tudi sarajevski podžupan dr. Mandić.

Ureditev državno-pravnih razmer v Bosni.

Budapešta, 8. oktobra. V krogi uglednih madžarskih politikov se zatrjuje, da se pravno razmerje v priklopljeni Bosni in Hercegovini uredi potom regnikolarnih deputacij, ki jih odpošljeta avstrijski in ogrski državni zbor. Te deputacije bodo preiskale, kake upravičene zahteve ima glede Bosne Avstrija, in kake Ogrska, in na podlagi teh zahtev se potem odloči, ali se Bosna priklapi k Avstriji ali Ogrski. Dokler se ne reši to vprašanje, ostane v Bosni status quo.

Bojevitvo razporeženje v Srbiji.

Belgrad, 8. oktobra. Poulične demonstracije se nadaljujejo. Ulice okoli avstro-ogrškega in bolgarskega poslaništva so orožniki zaprli. Vsi k orožnim vajam sklicani rezervisti se pridržijo pod orožjem. Kmalu se skličejo še ostali letniki rezervistov. Vlada ima baje 24 milijonov frankov tajnega denarja za oborožitev armade.

Avstrijske varnostne odredbe proti Srbiji.

Budapešta, 8. oktobra. Dogodki v Srbiji so razburili vojaške kroge. Med vodilnimi vojaškimi krogi na Ogrskem in ministrom notranjih del so se vršile konference, pri katerih se je ukrenilo vse potrebno za obrambo meje. Ob Savi je vojaštvo zasedlo vse mostove. V Zemunu je zasedel vojaški oddelek 540 mož pod poveljstvom podpolkovnika savski most. Danes ponoči je dobil poveljnik donavskega brodovja v Budapešti ukaz, naj flotilo mobilizira. Vsled tega so štirje monitorji takoj že popoldne odpluli proti Belgradu.

Pulj, 8. oktobra. Na ukaz vojnega ministrstva so odšli iz Pulja pomorščaki za štiri monitorje podonavskega brodovja. Z monitorji so odinile proti Savi tudi štiri patrolne ladje.

Kaj Srbija zahteva?

Dunaj, 8. oktobra. Srbska vlada hoče počakati, kaj store velesile, predvsem pa Avstrija. Ako se skliče evropska konferenca, osiroma kongres, nastopi Srbija najbrže s svojimi zahtevami glede Stare Srbije. Diplomati so uverjeni, da velesile ne bodo ugodile takim zahtevam Srbije, ker bi se s tem razvilo macedonsko vprašanje. Zahtevam Srbije bi Bolgarija takoj odgovorila s svojimi zahtevami glede Macedonije. Kongres pa bo imel namen, da ohrani v Macedoniji status quo. Mogoče pa je tudi, da se zahteve Srbije rastegejše tudi na Sandžak Novi pazar. Proti temu pa bi poleg Turčije protestirala tudi Avstro-Ogrska. Srbski poslanik Simić je izjavil nekemu dunajskemu dopisniku, da sicer ne more reči, kake zahteve bo navedla Srbija pred kon-

gresom velesil, toda toliko je gotovo: da bo srbska vlada spoznala svojo dolžnost ter bo upoštevala narodno razpoloženje na Srbskem.

Velesile svare Srbije pred vojno.

Belgrad, 8. oktobra. Kralj je dobil iz Italije in Anglije šifrirane brzojavke, v katerih ga imenovana vladarja prijateljsko svarita pred prenapljenim korakom.

Petrograd, 8. oktobra. V vladnih krogih vlada velikansko razburjenje, ker se boje, da se Srbija spozabi ter začne nepremišljeno s vojno.

Vojne ne bo?

Dunaj, 8. oktobra. Srbski poslanik Simić je izjavil nekemu časnikarju, da bodo sadnji dogodki skoraj gotovo skali dobro razmerje s Avstro-Ogrsko, toda srbski narod ve, da ima Srbija pravico staviti zahteve, zato pa ne more molčati sedaj, ko se je začelo na Balkanu vse valiti. Razburjenje je veliko. Toda ni treba še posebej naglašati, da Srbija ne misli na vojno. Srbska vlada bo pač s vso močjo branila pravice Srbije, čoda v pustolovščine se ne bo spuščala.

Belgrad, 8. oktobra. V diplomatskih krogih so uverjeni, da se vladi posređi zadržati tiste elemente, ki se navdušujejo za vojno.

Manifest črnogorskega kneza.

Mostar, 8. oktobra. Knez Nikola je izdal manifest na narod, kjer izraža svojo globoko žalost nad aneksijo Bosne in Hercegovine ter poziva Črnogorce, naj si zavarujejo svoja sroca za prihodnje dogodke s potrpljenjem. V manifestu pravi knez dobesedno: »Moje srce se joka s celo Srbijo zaradi usode Bosne in Hercegovine; toda črno-rumena zastava ne bo za te dežele nikoli meja, ki bi mogla duh in srca črnogorce odvrniti od teh del.« Končno poziva knez Črnogorce, naj stoje v teh težkih časih zvesto in trdno na njegovi strani.

Hrvaške želje in zahteve.

Zagreb, 8. oktobra. Vse hrvaško časopisje zahteva priklopitev Bosne in Hercegovine Hrvaški. To stališče bodo tudi zagovarjali hrvaški člani v delegaciji. Časopisi pa tudi obenem naglašajo, da je potrebno, da se Hrvatje in Srbi v Bosni sporazumejo v varstvo narodnih interesov.

Budimpešta, 8. oktobra. Delegat podmaršal pl. Tomić je izjavil nekemu dopisniku, da Hrvatje niso pri volji, sprejeti mirno tako rešitev bosanskega vprašanja. Delegatu se zdi posebno čudno, da ban en dan pred proklamacijo še ni imel nikaškega oficijalnega obvestila. Ako je hrvaški ban tako slabo informiran, je to dokaz, da na odločilnem mestu stališče Hrvaške prezirajo.

Poležaj v Bosni.

Sarajevo, 8. oktobra. Vsa veroizpovedanja pripravljajo slavnostne maše, toda vse to je le oficijalno, dočim se prebivalstvo, razven katoličanov, ne mara navduševati za preobrat. Srbi niso razsvetljeni hiš, niti razobesili zastav. Tudi oficijalne maše v svoji cerkvi se niso udeležili, temuč so prisostvovali le uračniki in častniki. Sploh med Srbi in mohamedani narašča nezadovoljstvo, dasi še razburjenje prikrivajo. Merodajni krogi pa Srbe in mohamedane še nalašč izivajo. Tako je včeraj pri mirozovu po sarajevskih ulicah igrala vojaška godba hrvaško himno in neko bojno pesem proti Turkom.

Protestni shod v Cetinju.

Cetinje, 8. oktobra. Včeraj se je vršil veliki protestni shod proti aneksiji Bosne in Hercegovine. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se vlada poziva, naj pozabi na vse žalitve ter se pridruži Srbiji za obrambo srbstva. Po shodu so množice prilele ovaioje pred knežjim dvorcem in ruskim poslaništvom.

Bolgarija — kraljevina.

Carigrad, 8. oktobra. Ministrski svet je sklenil za sedaj mobilizirati prve tri turške voje (Carigrad, Drinopolje in Solun). Sultan dosedaj mobilizacije še ni potrdil. — Včerajšnji ministrski svet pa je sklenil, da se končna odločitev glede aneksije Bosne in Hercegovine odgodi za tri, glede neodvisnosti Bolgarske pa tudi za par dni. Do tedaj se pojasni stališče velesil. Ker pa velesile zopet čakajo na odločitev Turčije, se splošno sodi, da se Turčija vda v svojo usodo ter ne misli na vojno. Navzlic temu pa se nadaljujejo priprave za vojno. Na pritisk vlade je izostala včeraj velika manifestacija za vojno.

Sofija, 8. oktobra. Bolgarska armada popolnoma miruje. Ako ne nastanejo komplikacije, se Bolgarija niti ne mobilizira niti ne utrdi svoje meje. Sploh prevladuje prepričanje, da se vsa stvar reši mirnim potom ter je vojna izključena. Na bolgarsko-turški meji vlada na obeh straneh mir.

Rim, 8. oktobra. Italijanska vlada je popolnoma pomirjena vsled dosedanjega razvoja bolgarsko-turškega konflikta ter je prepričana, da

se Turčija zadovolji s slovesnim pravnim zavarovanjem ter ne bo odklonila dobrih svetov velesil.

Carigrad, 8. oktobra. Bolgarska vlada je baje brzojavno zahtevala, naj Turčija prisna njeno neodvisnost. Iz tega v turških krogih sklepajo, da Bolgarija išče vzrok za napoved vojne. — Turški ministrski svet je danes raspravljal o odpravi bolgarskega eksarhata in bolgarskih škofij v Macedoniji. Tudi se uvede prohibitivna carina na uvoz iz Bolgarske.

## Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. oktobra.

— Zopet zaplenjeni. Snočno štev. našega lista so nam zopet zaplenili, in sicer zaradi notice o »Kranjski hranilnici«. Ta konfiskacija je nekaj tako nečuvnega, da kriči do neba. Če je v naših spisih o »Kranjski hranilnici« le besedica neresnična ali krivična, naj nas toži. Za vse, kar smo pisali, smo pripravljani doprinesti dokaz resnice pred sodiščem. Toda nemškutarska družba, ki se masti pri »Kranjski hranilnici«, se ne upa tožiti, ker se boji dokaza resnice in boji razkritij o njenem poslovanju. Zato pa se je ta družba zatekla k baronu Schwarz, naj nam usta zamaši, da ljudje ne bodo izvedeli resnice o »Kranjski hranilnici«. In baron Schwarz je šel takoj v boj zoper naš list in je dal včerajšnjo številko konfiscirati. Ker je »Kranjska hranilnica« privatno društvo, v rokah 65 nemškutarjev, je ta konfiskacija nezaslišana krivica in očiten dokaz vladne samovoljnosti. Toda vlada se preklicano moti, če misli, da bo s takim nasilstvom zadušila glas resnice. Zdaj postopa tako, ker ni ne deželnega, ne državnega zbora, čez dober mesec bo pa drugače in tedaj, gospod baron Schwarz, se zopet vidimo!

— Nezaslišano postopanje deželne vlade. Takoimenovana Kranjska hranilnica v Ljubljani je zavod, ki so jo ustanovili kranjski rodoljubi v namen, da koristi deželi in vsemu prebivalstvu. Toda ko so dobili nemškutariji ta zavod v roke, so pometali iz vodstva vse Slovence in iz hranilnice, ki naj bi koristila celi deželi in vsemu prebivalstvu, so napravili kazinotsko podjetje in izkoriščajo slovenski denar, ki je tej hranilnici zaupan, da nemčurske namene in za politični in narodnostni boj zoper slovensko prebivalstvo. Stotisoče slovenskega denarja je hranilnica razmetala za nemčurske namene. Od slovenskih vlog narejeni dobiček je brezstidno porabljala za koristi nemčurstva na Kranjskem. 65 ljubljanskih nemškutarjev je delalo z milijoni, ki so bili Kranjski hranilnici zaupani, kar se jim je ljubilo in vlada je dala temu podjetju vsako leto svoj blagoslov. Končno so ljudje vendar začeli uvidevati, kako in kaj je s to hranilnico. Končno so le začeli spoznavati, da pri tej hranilnici ni vse tako, kakor bi moralo biti in da zlasti ni prav pametno pustiti ogromne milijone, ko ni zanje skoro nobenega jamstva in ko jih upravlja 65 nemškutarjev, katerih večina sama nima dosti, ne glede na to, da ti ljudje sploh ne nosijo nobenega jamstva za svoj zavod. Posledica tega spoznanja je bila, da so ljudje začeli dvigati svoj denar. Kranjski hranilnici je kmalu pošla gotovina in ker nima nič kredita pri drugih zavodih, je morala zastaviti del svojih papirjev, da je dobila za izplačevanja dvignjenih vlog potrebni denar. Več ko se dvigne vlog, manj bo imela Kranjska hranilnica čistega dobička in temu primerno bo mogla tudi manj porabljati za različne nemčurske namene. V strahu, da se bo skrčil čisti dobiček in da ne bo denarja za plačevanje piscev, ki sramote kranjsko deželo po nemških listih, da ne bo denarja za vzdrževanje nemškega gledališča, filharmoničnega društva, šulvereinskih šol in za krmiljenje raznih parasitov, je Kranjska hranilnica prosila vlado za pomoč. In vlada ji je takoj prihitela na pomoč, kakor bi bila njega naloga, varovati nemčurske koristi proti koristim cele dežele in vsega prebivalstva. Na dvojen način je vlada priskočila hranilničnim nemčurjem na pomoč. Na eni strani hoče nam onemogočiti, da bi razkrivali razmere pri Kranjski hranilnici, na drugi strani pa hoče vlada uradnim potom spraviti prebivalstvo v amoto glede razmer pri nemčurski hranilnici. Namesto da bi bila vlada rekla Kranjski hranilnici: »Če je v »Slov. Narodu« le ena sama neresnična beseda, pa ga tožite« — je vlada šla in nas konfiscirala. To je najbolj priprosto sredstvo, da se zaduši glas resnice. Pa kakor rečeno, vlada se ni zadovoljila s tem, da nam brani pisati, šla je še korak dalje. V včerajšnji štev. uradnega lista sta dvorni svetnik Gozani in vladni

svetnik Kremenšek priobčila izjavo, ki jo moramo pribiti kot javen škandal. Ta izjava ima namen spraviti občinstvo v zmoto. Gozani in Kremenšek pišeta zvičajno, napraviti hočeta vtis, kakor bi bila vse poslovanje Kranjske hranilnice revidirala in se prepričala, da je vse v redu. To je vendar čisto nemogoče. Gozani in Kremenšek sta dva navadna uradnika, ki znata akte reševati, kakor se pač rešujejo pri politični upravi, sicer pa v finančnih in gospodarskih ter specialno hranilniških zadevah čisto nevedna. Najboljši strokovnjaki, verzirani in rutinirani v revizijah, bi potrebovali vsaj tri tedne, predno bi mogli izreči kako sodbo o hranilnici. Popolnoma nevedna vladna uradnika Gozani in Kremenšek sta v par urah dognala to, za kar bi izkušeni strokovnjaki potrebovali več tednov. In s tako izjavo si upata — seveda na komando — stopiti pred javnost. Konstatiramo torej, da je izjava Gozanijeva in Kremenškova brez vsake vrednosti in brez vsakega pomena in ker hranilnice niso revidirali strokovnjaki in je tudi Gozani in Kremenšek nista revidirala, že ker zato nista zmognata in ker si nista vzela časa, more ta izjava imeti samo namen paralizirati vpliv naših članov, zaradi katerih se pa hranilnilnica ne upa tožiti. Mesto te izjave naj bi Gozani in Kremenšek raje povedala, pod katerim kontom vodikranjska hranilnica račune o plačah schulverajnskih učiteljev. Tu, tu naj bi posegla vlada vmes. Kako pa opravlja deželnoknežji komisar marki Gozani svojo dolžnost, da o tem ničesar ne ve. Pa še več je storila vlada po svojih uradnikih Gozaniju in Kremenšku. Gozani in Kremenšek sta v svoji izjavi navedla ljubljansko občino kot dolžnico hranilnice. To je nezaslišana izjava uradnetajnosti, za katero spadata Gozani in Kremenšek v disciplinarno preiskavo. Gozani in Kremenšek sta kot zastopnika vlade, torej v svoji službeni lastnosti, izvedela za uradno tajnost Kranjske hranilnice in sta to zlorabila ter to tajnost, ki je tudi za nju tajnost, obesila na veliki zvon, hoteč s tem reklamo delati za zavod 65. nemškutarjev. Koliko vere in zaupanja zaslužita ta dva vladna funkcionarja, ki tako zlorabljata uradno tajnost, je pač vsakemu jasno. — Kar se je zgodilo, kaže ne le, da se vlada na škandalozen način eksploatira za takozvano Kranjsko hranilnico, nego tudi priča, v kakem stanju je kranjsko nemškutarstvo zaradi posledic septembarskega nasilstva, dokaz pa tudi, da je mogoče streti in uničiti moč kranjske nemškutarije, če bo slovensko občinstvo konstantno dvigalo svoj denar iz nemškutarske kranjske hranilnice.

— Ali je častnikom 27. polka res vse dovoljeno? Pisali bomo brez ostre kritike, ki jo prihranimo za odločilno mesto. Povemo le suho dejstvo: Nedavno se je šla neka črna oblečena gospa z otrokoma sprehejati po Tivolskem drevedoru. Za njo je prišel častnik 27. pešpolka v spremstvu dveh dam ter tik slovenske dame izvalilno izpregovoril nemško: »To črna oblečeno sem videl cele tedne postopati v kopalšču R. Sl. Videti je, da nima kaj delati. Bom jo še perfoirail.« Po teh besedah se je častnik zasukal v stran, da ga dama ni mogla videti v obraz, a vkljub temu ga ne bo težko — perfoirail s pomočjo ali brez pomoči polkovnega poveljstva. — Drug slučaj: Zadnji terek je šla učenka Zlatka G. iz šole domov. Pri hotelu Štrukelj je prišel za njo častnik 27. polka ter sunil deklico s tako silo proti zidu, da se je opotekla ter bi bila skoraj padla. S takim kavalirskim nastopanjem se pač ne napravi »staro, dobro razmerje med prebivalstvom in vojaštvom«.

— Kdo plača nemške izživace? Martin Guček, poslovodja tvrde Ecker, ki je dne 19. septembra klical skozi okno svojega stanovanja: »Windische Baraben, ward's Ruh' geben, windische Bagage, bravo, bravo, hant's nur fest zu auf die windischen Faloten«, je ušel na tožbo gosp. Pristava kazenski obsodbi s tem, da se je zavezal plačati 30 K na korist »Družbe sv. Cirila in Metoda«, 30 K za nedolžne žrtve. To vsoto je Guček danes poslal dr. Kokalj. Toda ta denar ni prišel iz njegovega žepa, marveč mu je ta znesek 60 K daroval uradnik Kranjske hranilnice Dzimski. Gotovo je, da Dzimski sam ni tako premožen, da bi lahko razsopal denar ter plačeval kazenske poravnave za druge. Jasno je torej, da je denar, ki ga je Dzimski izročil Gučku, prišel iz blagajne Kranjske hranilnice. Kranjska hranilnica torej plačuje tiste, ki javno



pujejo Slovence. Slovensko ob-

— **Plenkar Fröhlich** je dne 22. septembra kričal na tramvaju: „Windischer Hund! Jetzt ist ruhig, weil der Herr Fröhlich ist; man soll noch mehr solche Barabben zsm-schliessen.“ Fröhlich se je na tramvaju obnašal nesramno, da ga je sprednik po stražniku dal odstraniti s tramvaja. In tega zagrizenega nemčurja še vedno podpirajo Slovenci! Sramota!

— **Nemška predrznost.** Nemški potnik A. Passager iz Gracoe je te dni v kavarni pri „Slonu“ zmerjal slovenskega uslužbenca s psom: „Windischer Hund.“ Slovenci, ki imajo s tem človekom kaj opraviti, naj si to zapomnijo.

— **Speditorski firmi Ranzinger** je oddala, kakor nam poročajo, hotelska družba „Union“ vse svoje vožnje. Vest se nam ne zdi verjetna, zato prosimo pojasnila.

— **Tukajšnji evidenčni geometer** ima še vedno samonemške pečate. Zantevamo, da se te pečate takoj nadomesti s samoslovenskimi!

— **Se tudi dan!** Prijatelj našega lista nam piše: Pretekle dni sem stal pred svojo hišo, ter nehoti slišal razgovor dveh kmetijskih ženic. Prva je vprašala: „No, Mica, kam pa?“ Na to je odvrnila vprašanka: „Te gotovo znašle besede v domačem gorenjskem narečju in v vidnem razburjenju: K' mesarjem po d' nar, ne bojo ga imelne, de bi nas poj k'val.“ Očividno je mislila iti v Kranjsko hranilnico po svoj denar in ga vnesti v drugo, ker je vprašala: „V kateri kasi ga imaš pa ti?“ Gotovo znašle besede iz ust pristopnega ljudstva, kar kaže vsekako, da se je jelo tudi to zavedat svojih narodnih dolžnosti.

— **Hujskanje proti Slovincem** v nemških listih še ni prav nič ponehalo. Dan za dnem pišejo proti nam najostudnejšega ščunvanja polne članke in notice, ne da bi jih države pravdnosti zaseglo. Mi smo konfirirani za najnedolžnejše stvari, celjski, mariborski, celovski in grški listi pa lahko pišejo kar hočejo. Zadnja celjska »Deutsche Wacht« je zopet polna samega najstrupenejšega hujskanja zoper Slovence. Le sila bo ukrotila Slovence pravi »Deutsche Wacht. Nemci da še niso nikdar lasu skrivili Slovincem, ampak jim izkazali nebroj dobrot! Ker so Slovenci tako nehalni, da so pobili par šip Nemcem po Ljubljani — kar je storila celjska, mariborska in ptujska fakinaža, to so za te liste »deutsche Mannestaten« — zato je treba Slovincem stopiti na vrat, da se nauče pokorščine proti svojim gospodom! Nemci naši gospodje, mi njih hlapci! Take misli se vlečejo po vseh straneh tega lista; smatra se nas tu jasno kot narod druge vrste, kot manjvredne ljudi, kot narod hlapcev in dekel, ki naj vsak dan poljubljamo roko svojim nemškim gospodom! Tako smejo Nemci pisati zoper nas, mi pa se ne smemo ganiti.

— **V političnem okraju Logatec** dobivajo županstva uradne zavitke, na katerih je doslovno citati: »K. k. Bezirkshauptmannschaft Loitsch — No. — Gemeindeamt — N. N. — Portofreie Dienstsache.« To je naravnost razžaljenje naroda in županstva, pa tudi prav nesramno prikrajševanje narodnih pravic. Se tega nam je treba, da bodo e. kr. politični uradi take stvari uganjali. No, v deželni zboru bodo ti ljudje že dobili, kar so iskali. Županstvo pa priporočamo, naj si energično prepovedo take stvari, ki niso nič drugega kot izraz nemške prepotentnosti nekaterih vladnih uradnikov.

— **Kako slepi »Kranjska hranilnica** ljudi. Delavka v tobačni tovarni, Pavšek, je hotela vzeti svoj denar iz »Kranjske hranilnice«. Službojoči uradnik ji je pa dejal, da kdor zdaj vzame denar iz »Kranjske hranilnice«, izgubi letos vse obresti. Posledica tega je bila, da je Pavšek pustila svoje novce v tej nemški hranilnici. Tako govorjenje uradnikov »Kranjske hranilnice« je slepljenje ljudi in navadna laž. Opozarjamo Slovence in Slovenke, da ne izgube niti vinarja na obrestih, če vzamejo denar iz nemške »Kranjske hranilnice« in ga nalože v slovenske. Ne dajte se slepiti!

— **Občinski odbor občine Žilče** je sprjel v svoji seji dne 4. oktobra t. l. sledečo resolucijo: 1. Občinski odbor slovenske občine Žilče izreka svoje guboko obžalovanje, da je v Ljubljani dne 20. septembra t. l. tekla nedolžna slovenska kri, ker je e. in kr. vojaštvo streljalo brez poviada na nedolžne, bežeče ljudi; 2. zahteva najstrožjo preiskavo in ostro kaznovanje krivcev; 3. najodločnejše protestira proti barbarskim napadom Nemcev na Slovence v Ptuj in 4. z veseljem pozdravlja zlojni nastop vseh slovenskih strank, ki so ob grobu narodnih žrtve spoznale, da v slo-

dariti za ranjence 20 K in za spomenik žrtvam 10 K ter odpraviti dvojezične vaše table in namestiti s samoslovenskimi.

— **Na splošno pritožbo od strani kavararjev**, da se tem kljub miru, ki je zopet nastal v Ljubljani, kratko pravice policijske ure s tem, da se ukazuje zapirati kavarne ravno isti čas kot gostilne, se je podal odbor gostilniške in kavarneke družbe dne 21. septembra k dež. predsedniku prositi, naj temu odpomora. Deželni šef je to s vso gotovostjo obljubil. Gostilničarjem se je primaknila 1 ura, kavararjem pa nič. Čakalo se je en teden in še dalje, a od nikoder ni prejšnjih pravic. Zadruga je nato prosila 2. oktobra pri notr. ministrstvu telegrafično odpomoči, ali te kljub temu od nikoder ni. Posamezni obrtniki kavararji imajo valed tega izjemnega stanja neizmerno škodo, osobito nočne kavarne, koje imajo po dnevu malo posla. Po 400, 600 do 800 kron škoda že zaznamujejo posamezniki; kdo bo to povrnil tem že itak za eksistenco se borečim obrtnikom? Morda davčna oblast? Dvomimo. Dež. predsedniku se ne more dovedeti, da v interesu obrta nikakor ne gre zapirati kavarne istočasno z gostilnami. Uvideti bi morala tudi policijska oblast, da so te gneče po cestah zvečer le vsled tega nenkratnega izganjanja iz gostiln in kavar, kar rodi med občinstvom glasno nejevoljo. Odposlanci kavararjev so stopili včeraj pod vodstvom združenega nadelnika še enkrat k dež. predsedniku baron Schwarzu, hoteč prositi ga, naj zaukaže zopet normalne policijske ure, ker obrtniki po nedolžnem silno škodo trpe, a baron Schwarz je bil tako razburjen, da je le od enih vrat k drugim hitel in ni dal k sebi nič besede. Odposlanci so se obrnili, rekli „z Bogom“ in odšli. Na to ne moremo drugega kot reči: E bogme, bolje je bilo sa osmanske vlade nego je sa avstrijske.

— **Ali zopet dvojnica mera?** Mariborsko okrožno sodišče je šele pred nekaterimi dnevi zaprl 13 nemških turnarjev, ki so razbijali šipe na »Narodnem domu«. Že včeraj pa je namestnik državnega pravdnstva dr. Duchatsch izročil preiskovalnemu sodniku obtožnice s predlogom, naj se izpuste iz zapor. In obtoženci so obljubili, da ne pobegnejo, naka so bili vsi prosti. Kaj pa v Ljubljani? Tukaj imajo razne osumlence zaradi demonstracij že tedne zaprte, a še vedno nimajo obtožnic ter se jih ne izpusti po mariborskem zgledu. V Ljubljani pač hočejo vse oblasti za vsako ceno držati ali znova zbuhati razburjenje.

— **Proveorske vesti.** Deželni šolski svet za Kranjsko je izprašalnega suplenta dr. Jos. Bischofa za prvi tečaj potrdil za suplenta na ljubljanski nemški gimnaziji, e. kr. profesorja na I. drž. gimnaziji v Ljubljani. dr. Ivanu Svetini pa je dovolil poučevanje na tukajšnji mestni višji dekliški šoli.

— **Naslov ravnatelja** sta dobila nadučitelja Tomaž Jug v Solkanu in Ivan Mahulja v Dobriju.

— **Iz šolske službe.** Kot suplentinja na dekliški šoli v Kočevju je imenovana izprašena učiteljska suplentinja gđ. Adela Reven, ker je učiteljica gđ. Mihaela Novak dobila dopust.

— **Iz finančne službe na Primorskem.** Komisar finančne straže I. razreda Franc Rudež je imenovan za višjega komisarja finančne straže II. razreda v IX. čin. razredu. Za komisarja fin. straže I. razreda v X. čin. razredu sta imenovana komisarja fin. straže II. razreda Anton Martinolič in Anton Mandelj. Za kontrolnega asistenta v XI. čin. razredu je imenovan respicijent fin. straže Alojzij Stekar.

— **Družbi Sv. Cirila in Metoda** je poslala moška podružnica v Ribnici 72 K, prispevek oddelka podružničnega iz Sodražice. Čast požrtvovalnim rodoljubom sodražkim! — Gosp. Cencič, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah je poslal 6 K 20 v, zbirko obhodniči tovarišev Dragice in Rudolfa Koomut. Hvala!

— **Koncertni orkester**, ki se je v tem kratkem času pridobil splošne simpatije ter dokazal v gledališču, kakor tudi pri zadnjih dveh koncertih, da je več najtežje naloge, priredi do nedeljo koncert v veliki dvorani hotela »Union«. Vspored je bogat in lep in se nahaja na programu tudi eno violon solo, katero svira g. Režek, učitelj »Glasbene Matice«. Koncert se vrši pri pogrnjenih mizah. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 60 v.

— **Urovalno društvo »Sokol I«** v Ljubljani priredi v nedeljo 11. t. m. popoldanski pešizlet v Sotesko. Bratje Sokoli se zbirajo v kroju pred »Mestnim domom« ob 1/2. ter odhajajo ob pol 2. čez Črnuče. Povratek čez novi saviški most pri Sv. Jakobu. Člane bratskih društev v Ljubljani in Šiški vabimo k udeležbi. Istotako so dobrodošli prijatelji društva. Udeleženci v civilnem kroju od-

potujejo s popoldanskim vlakom ob 2. do Črnuča in od tu peš v Sotesko.

— **V nemškem gledališču** je bilo pri drugi predstavi kakih 140 ljudi, večinoma samo v ložah.

— **Nemci ne marajo!** Vse je bilo že napeljeno, da bi se bila poročila slatkinja M. B., bivajoča v Trnovem v Ljubljani, in vsela nekega Nemca za moše; a prišli so vmes snani dogodki septemberski, iz katerih je spoznalo ljudstvo do dobrega, kakšni so naši osrečevalci in vrla slatkinja je obvestila župnika: Razdrto! Nemci ne marajo! — Ali kaki drugi Slovenci nič ne težijo narodne vesti, da ima Nemci za ljubimca?!

— **Umrli** je g. Andrej Bajc, o. kr. poštni poduradnik, star 51 let. Bodi blagemu moču, zvestemu našemu somišljeniku, trajen spomin!

— **Mila Josen.** Iz Kozine nam je poslal učenec Ludovik Narobe celo škaflo svežega cvetja divjih kostanjev.

— **Sopek krasnih rdečih jagod** nam je poslala gospa Mici Rebec iz Litije. Srčna hvala!

— **Kaj je s strelom v Idriji?** Za časa znanih Pencovih hujskarij v Idriji se je tudi mladina razdelila v dva tabora. Dne 13. septembra je sin poštarja Helmicha, dijak Vaclav z revolverjem ustrelil za sinom Valentina Lapajneto, Mirkom. O tem je bil baje obveščen občinski urad. Kaj se je ukrenilo? To niso otročarije, da bi se potlačile.

— **Gledališki odsek jeseniškega »Sokola«** uprizeri v nedeljo, dne 11. t. m. ob pol 8. zvečer Medvedovo tragedijo »Za pravdo in sroce« v prid v bolnici se nahajajočim žrtvam izza 20. septembra t. l. Narodnjaki! Pokažite, da čutiti slovensko in da imate usmiljena sra ter obiščite to predstavo v obilnem številu.

— **Iz Kroke.** Tukajšnje županstvo je dalo odstraniti na občinsko-krajevni tabli pri vhodu v naš trg dvojezični dosedajni napis, ter ga nadomestilo s samoslovenskim. Tudi žebljarska druga je odstranila vse slovenskokenške napise ter ima sedaj le samoslovenske. Tako naj bi se zgodilo prav povsod, kjer so zavedni Slovenci.

— **Brezliško-sevniško učiteljsko društvo** v Vidmu bo zborovalo 11. t. m. dopoldne. To zborovanje je posebne važnosti, ker predava v imenu social. odseka »Zveze« gospod A. Pesek.

— **Velikanska buča.** V Mariboru je razstavljena velikanska buča, ki tehtja 93 kilogramov.

— **Velika tatvina v železniškem vozu.** Na postaji v Pontebi je bila dvema dunajskima damama ukradena torbica, v kateri je bilo vrednosti za 10500 K. Šli sta za par trenutkov iz vagona v postajno restavracijo in pustili prtljago v vozu. O tatui ni sledu.

— **Pijonirji se vadijo delati vojne mostove.** Pod Ptujem bo jutri zaprta Drava za splavarje, ker se vadijo pijonirji delati čez Dravo vojne mostove.

— **Z nožem** je dobil pet ran v pretepu v Grgarju na Goriškem 28-letni Štefan Pavšič. Zdravi se v goriški bolnišnici.

— **Slov. akad. društvo »Slovenija«** na Dunaju priredi 14. t. m. v lokal »Zum grünen Tor«, VIII. Lerchenfelderstrasse 14, prvoletniški večer. Začetek točno ob 8. zvečer.

— **Zabodel se je** v Trstu 24letni trgovski potnik Rudolf Šašel v ostrim nožem v levo stran prsi. Hitro pokliceni zdravnik je mlademu možu rešil življenje. Vzrok poskušnega samomora ni znan.

— **Čigavo je kolo.** Dne 30. sept. je občinski sluga Jernej Fabjan v Cerknici kupil od nekega obrtnega pomočnika še skoraj novo »Puchovo« kolo za precej nizko ceno. Kolo je imelo tovarniško številko 34387. Če je bilo komu tako kolo ukradeno ali poneverjeno, naj si je gre ogledat v Cerknici in če je njegovo, to potem objavi pristojnemu oblastvu.

— **Izgubljeno in najdeno.** Modistinja gđ. Malči Lampičeva je izgubila srebrno verižico s priviskom. — Gđ. Mara Delakova je izgubila denarnico, v kateri je imela čez 50 K denarja in nekaj pisemnih znamk. — Šofer Henrik Schepel je izgubil črn kovčeg, v katerem je 3 pare črnih čevljev in nekaj perila.

— **Delavsko gibanje.** Iz Amerike se je pripeljalo na tukajšnji južni kolodvor 520 Slovencev, Macedoncev in Hrvatov. V Ameriko je šlo 20 Slovencev in 17 Hrvatov.

## Telefonska in brzojavna poročila.

Avstrijske odredbe proti srbskim vojnim pripravam.

Budimpešta, 9. oktobra. Ker so došle vesti, da je srbska vlada poklicala pod zastave že rezerviste in se

je o vojni posvetoval z celo srbski ministrski svet, je avstro-ogrsko vlada ukrenila, da se ima vse potrebno takoj izvesti za slučaj, da bi Srbija resno mislila na vojno. Ker se je bati, da vdor v Bosno srbski četniki iz Macedonije, se je odredilo, da se odpošlje vojaštvo na mejo, da prepreči srbskim četnikom prihod v Bosno.

— **Signatarne vlasti.** Belgrad, 9. oktobra. Signatarne vlasti so srbsko vlado opozorile, naj se izogiba vsakega nepredvidnega koraka, ki bi mogel izzvati kakšno komplikacijo. Avstro-ogrski poslanik je pri vladi protestiral proti pripravi za vojno. Vkljub temu je razpoloženje naroda še vedno za vojno, dasi je baje tudi ruski poslanik sporočil vladi, da Srbija ne sme računati na podporo s strani Rusije.

— **Stališče slovenskih delegatov** napram aneksiji.

Budimpešta, 9. oktobra. Izšel je ta-le komunikat: Slovenski delegati pozdravljajo aneksijo Bosne in Hercegovine tako z avstrijskega, kakor slovenskega stališča, zahtevajo pa, da se reforme v anektiranih zemljah izvedo v naprednem smislu, zlasti pa terjajo, da se srbski element ne bo potiskal ob tla.

— **Dunajski Srbi** poklicani v domovino.

Dunaj, 9. oktobra. Tukajšnji Srbi so dobili od svoje vlade povik, naj se nemudoma vrnejo v domovino. Med tistimi, ki so pozvani domov, se nahajajo 16 do 18letni mladeniči.

— **Delna mobilizacija** Turčije.

Carigrad, 9. oktobra. Minister zunanjih del se je izjavil, da je Turčija sklenila delno mobilizacijo, ki pa se dosedaj še ni izvršila.

— **Novi monitorji** na poti proti Belgradu.

Budimpešta, 9. oktobra. Donavska flotila je bila odposlana proti Belgradu na izrečni ukaz poveljnika vojne mornarice Montecuccolija. Usidra se pri Petervaradinu. Mobilizirana sta tudi oba monitorja na Savi. Dobila sta povelje, da odpotujeta v Petervaradin. Razpust socialnodemokratskih organizacij.

Budimpešta, 9. oktobra. Minister Andrássy namerava razpustiti vse socialnodemokratske organizacije, za Pešto pa izda splošno prepoved nositi orožje.

— **Demonstracije** v Beleggradu.

Belgrad, 9. oktobra. Demonstracije proti Avstriji trajajo še vedno. Udeležnje se jih ne samo akademična mladina, ampak tudi najuglednejši meščani. Snoči je bila zopet burna demonstracija pred kraljevim konakom. Množica je priredila najprvo burno ovajajo kralju Petru, nato pa zahtevala, naj se takoj odpusti Velimirovično ministarstvo, ki se neče pokoriti volji vsega srbskega naroda, da se ima Avstriji takoj napovedati vojno. Demonstrante je morala razgnati konjica.

— **Zadržani potniki** v Zagrebu.

Zagreb, 9. oktobra. Snoči je orožništvo in policija ob pridu zemunskega brzojavla zasedlo ves peron državnega kolodvora. Ko je vlak prišel, so orožniki in redarji obkolili potnike ter jih preiskali. Kaj je vzrok tega čudnega postopanja, ni bilo moči izvedeti.

— **Prispevki srbskih rodoljubov** in zavodov v vojne svrhe.

Belgrad, 9. oktobra. Srbski bogataš Galović je daroval v vojne namene en milijon, belgradska občina je sklenila v isto svrhu prispevati dva milijona, monopolna banka je dala na razpolago 20 milijonov; vse banke so sklenile vladi dati na razpolago vse svoje denarne zaloge.

— **Turčija napovedala vojno?**

Belgrad, 9. oktobra. Iz Carigrada je semkaj došla vest, da je Turčija že napovedala vojno Bulgarski.

— **Načelnik generalnega štaba** v Pešti.

Budimpešta, 9. oktobra. Tu je vzbudilo veliko pozornost, da je semkaj nenadoma prispel načelnik generalnega štaba Konrad pl. Hötendorf.

— **Evropski kongres.**

Paris, 9. okt. Sporazumjenje med Anglijo, Francijo in Rusijo glede sklicanja kongresa evropskih držav, je gotova stvar. Zedinili so se, da je treba 1. določiti program tega kongresa in 2. se zediti glede kompenzacije. Kot kompenzacija se namerava dati Srbiji Sandžak Novipazar. Bolgarija bi morala plačati odškodnino Turčiji takisto tudi Grška za Kreta. Bolgarska je pripravljena plačati to odškodnino. Nadalje bi v bodoče morale izostati vse reformne akcije evropskih vevlasti v Macedoniji. Razen tega bi prišlo na dnevni red tudi vprašanje glede otvoritve Dardanel.

— **Makedonski vstaji** v Belgradu.

Belgrad, 9. oktobra. Danes popoldne je napovedan prihod voditeljev srbskih vstajskih čet iz Makedonije. Na kolodvoru jih sprejmo s velikanskimi slovesnostmi.

— **Aretirani Srbi.**

Sofija, 9. oktobra. Tu so aretirali 6 Srbov, ki so nameravali z dinamitom razstreliti v zrak skladišče smodnika.

— **Kreta** pod grško upravo.

Paris, 9. oktobra. Iz Aten poročajo, da so uradi na Kreti jeli poslovati kot kraljevsko grški uradi. Carina se odmerja po grškem carinskem tarifu.

— **Avstrijski poslanik** v Belgradu.

Budimpešta, 9. oktobra. Avstrijski poslanik v Belgradu, Forgasch, ki biva na dopustu, je dobil ukaz, da se ima nemudoma vrniti v Belgrad. Avstrijski poslanik in predsednik Roosevelt.

— **Washington**, 9. oktobra. Avstrijski poslanik je imel danes 1 uro trajajočo konferenco s predsednikom Rooseveltom. Konferenca se je tikala aneksije.

— **Posvetovanje** radi vojnih priprav v Srbiji.

Budimpešta, 9. oktobra. Pri ministru baronu Aehrenthalu je bilo danes posvetovanje, ki se ga je udeležil tudi načelnik gen. štaba Hötendorf. Posvetovanje je veljalo vojnim pripravam v Srbiji. Sklenilo se je, da je dobiti še danes popolno jasnost o nameni srbske vlade. Položaj je zelo resen.

— **Madridurki** v Pešti.

Budimpešta, 9. oktobra. Člani pariškega in carigradskega mladoturškega odbora so dospeli semkaj, da posredujejo glede sklicanja evropske konference.

— **Volilna reforma** v češkem deželnem zboru.

Praga, 9. oktobra. Namestnik grof Coudenhove je danes predložil dež. zboru načrt volilne reforme. Kdo bo namestnik v Bosni.

Dunaj, 9. oktobra. »Reichspost« javlja, da bo za namestnika v Bosni imenovan podmaršal Varesanin, ki je bil že vojaški guverner Dalmacije.

— **M. nitor »Leitha«**

Budimpešta, 9. oktobra. Danes jutraj je odplnil proti Belgradu tudi monitor »Leitha«. Iz Pulja je semkaj prispelo 179 mož vojne mornarice.

— **Nemiri** v Bosni.

Budimpešta, 9. oktobra. Iz Sarajeva brzojavljajo, da so izbruhnili nemiri v trebinskem in prilepškem okrožju. Nekaj uradnih rodin je pribežalo semkaj. V vladnih krogih so v velikih skrbih radi usode ostalih Avstrijcev. Danes je bilo iz Sarajeva odposlanih več stotnij vojaštva. Kam in v kateri smeri je vojaštvo odšlo, ni znano.

— **Položaj** v Belgradu.

Belgrad, 9. oktobra. Razburjenje vedno enako, vse zahteva takojšnje napoved vojne. Pred dvorom in stanovanjem prestolonaslednika neprestane manifestacije. Kralj, prestolonaslednik in vojska povsod navdušeno pozdravljani. Vse nestrpno pričakuje jutranji sestanek skupščine. Če ne pride do novega kongresa sil, na katerem se izvrši revizija berlinske pogodbe, napove Srbija vojno. Nameravan napad na vlak Zagreb-Ze-un.

Zagreb, 9. oktobra. V vladnih krogih se zatrjuje, da so srbski emisari poskušali izvršiti atentat na železniško progo Zagreb-Zemun. Sploh nameravajo razdreti vse mostove na železniških progah, ki vodijo v Bosno.

— **Odsek za zunanja dela.**

Budimpešta, 9. oktobra. Odsek za zunanja dela je imel danes ob 9. sejo in je pričel z debato o ekspoziciji. Prvi je govoril Axmann, ki je zavzel napram aneksiji prijazno stališče. Nato je govoril Baerenreither.

— **Vprašanje** na srbsko vlado.

Budimpešta, 9. oktobra. Avstro-ogrsko vlada se obrne na srbsko vlado v vprašanju, kaj pomenijo neprestane vojne priprave na Srbskem.

— **Kriza** v avstrijskem ministarstvu.

Dunaj, 9. oktobra. Na bormi je razširjena vest, da je izbruhnila kriza v Beckovem ministarstvu.

— **Pomiloččenje** banjaluskih obsojen-

cev.

Budimpešta, 9. oktobra. Bosanska deputacija, ki jo je danes sprejel baron Aehrenthal, je baje dobila zagotovilo, da se 2. dec. pomilostite vsi, ki so bili obsojeni radi banjaluske afere.

— **Donavska flotila** na poti proti Belgradu.

Budimpešta, 9. oktobra. Včeraj ob 3. popoldne je od tukaj odplula donavska flotila, obstoječa iz štirih



moniterjev. Ukaz ima, odpluti proti Zemunu in se usidri v Donavi nasproti Belgrada. Ko je odplula iz peštanskega pristanišča, je poveljnik vojne mornarice, grof Montecuccoli, opazoval njeno manevriranje z okna hotela „Hungaria“. Flotila je v vojni opremi. Poveljuje ji praporščak Oton Dewetz. V Zemunu ima v najhitrejšem tempu pluti, ne da bi se kje ustavila. Istočasno je dobila ukaz, naj odpluje, tudi patrolna ladja „A“. Ta ladja ima nalogo, pluti po Savi navzgor in skušati priti v reko Drino. Na donavski flotili je 450 mož, ki so v popolni vojni opremi. Na ladjah se nahajajo 12 omrski topovi.

#### Slovanski delegati in aneksija.

**Budimpešta**, 9. oktobra. Pod predsedstvom dr. Kramarja so se sestali slovanski delegati, da se posvetujejo o skupnem postopanju v vprašanju aneksije Bosne in Hercegovine. Zelji jugoslovanskih delegatov, naj bi se v delegacijah zahtevalo, da se Bosna in Hercegovina prikljubi Hrvatski, se ni moglo ustreči, ker se je v tem vprašanju pojavilo nesoglasje med delegati. O tem posvetovanju se je izdal komuniké, v katerem se naglašja, da se je med vsemi delegati doseglo v vprašanju aneksije Bosne in Hercegovine v vseh bistvenih točkah popolno soglasje. Delegatu dr. Šusteršiču se je naročilo, da precizira v odseku za zunanja dela stališče vseh slovanskih delegatov.

#### Mobilizacija črnomoškega brodovja.

**Petrograd**, 9. oktobra. Vojno ministrstvo je ukazalo, naj se nemudoma mobilizira vse črnomoške brodovje.

„Na vojno ne misli nihče.“

**Dunaj**, 9. oktobra. Srbski poslanik Simić se je napram zastopniku „Neue Freie Presse“ baje izrazil takole: „Razburjenje na Srbskem je sicer velikansko, vendar pa nihče resno ne misli na vojno.“

#### Mobilizacija.

**Praga**, 9. oktobra. Nasproti uradnemu dementiju, da vlada ni odredila mobilizacije 13. armadnega kora (Zagreb), konstatuje „Bohemia“, da so vsi rezervni častniki, ki bivajo v Pragi in spadajo pod ta kor, že dobili pozivnice, naj brez odloga odpotujejo k svojemu polku.

Makedonski srbski vstahi vdero v Bosno.

**Belgrad**, 9. oktobra. Listi priobčujejo senzacionalno vest, da so srbski vstahi v Makedoniji brzojavno sporočili vladi, da ne bodo čakali na napoved vojne Avstriji, da bodo nemudoma vdrl v Bosno ter pozvali tamkajšnje srbsko prebivalstvo na upor proti Avstriji.

#### Avstrijsko turška vojna.

**Carigrad**, 9. oktobra. Snoči so bile tu velikanske demonstracije pred sultanovo palačo Jildiz Kiosk. Demonstracije so bile naprjene proti Avstriji. Mnogi so poslali k sultanu deputacije, ki je zahtevala, naj Turčija brez odloga napove vojno Avstro-Ogrski. Položaj v Carigradu je velekritičen in bati se je, da pridejo do vpliva osebe, ki hočejo za vsako ceno imeti vojno.

Srbohrvaščina uradni jezik v Bosni.

**Budimpešta**, 9. oktobra. Hrvaški delegati so se informirali pri ministrskem predsedniku dr. Wekerleju, kateri jezik se ima uvesti kot uradni jezik v Bosni. Dr. Wekerle je odgovoril: „Samoočisti umljivo — srbohrvaški. Proti nemškemu jeziku sem jaz sam nastopil, madžarščine pa itak nimogče uvesti.“

## Darila.

**9. izkaz za spomenik in žrtve 20. septembra 1908.** Dne 7. oktobra 1908 došli so podpisani blagajniki „Združenega narodnega odbora“ sledeči prispevki: Mestno županstvo Radovljica na Kranjskem za spomenik in žrtve 75 K, upravništvo „Slovenca“ v Ljubljani za spomenik (imena darovalcev že izkazana v „Slovencu“) 55 K, Anton Lumbar iz Cerknice zbirka za spomenik v gostilnah Lumbar, Švigelj, Martinčič in Žumer ter pri veselici požarne brambe v gostilni Knap 27-25 K, lovška družba in prijatelji v Kamniku nabrali v gostilni pri „Sokolu“ v Kamniku za oskrbo žrtev 24 K, Županstvo občine Žilce pri Sv. Vidu poleg Cerknice na Kranjskem za spomenik 10 K, rodbina Al. Schrey na Jesenicah za spomenik in žrtve 12 K, J. Rihteršič, nadučitelj v Srednjivasi v Bohinju prispevek tamošnjih rodoljubov za spomenik in oskrbo 12-50 K, Anton Koštomaj iz Brežic za žrtve 4 K, upravništvo „Nov. slov. Štajerca“ v Ljubljani prispevek iz Radgone 5 K (prispevali Marija Domenjko 1 K, Anton Korošec 2 K in Janez Kranjc 2 K), Avgust Berthold, fotograf v Ljubljani za spomenik in žrtve 40 K, trdnja Pavel Magdič v Ljubljani za ponesrečence 20 K, primarij dr. Vinko Gregorič v Ljubljani na vodstvo deželnihih dobrodelnih zavodov v Ljubljani za spomenik došlih 115 K, (darovalci: Županstvo Loški potok 25 K, posojilnica v Travniku 25 K, Josip Boncelj v Železnikih 5 K, Simon Treo v Ljubljani 10 K, in Valentin Krisper star. v Ljubljani 50 kron.) Oroslav Bernatovič v Ljubljani za spomenik 10 K. Skupaj 409-75 K. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala! V Ljubljani dne 8. oktobra 1908. Dr. Alojzij Kokalj s. r. blagajnik.

### Narodnjaki! Prispevalje za Trubarjev spomenik!

**Dobro domače zdravilo.** Mod domačimi zdravili, katera se rabijo kot bolečine olajšujoče in odvrtačoče mazanje pri prehlajenju itd. zavzema v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi izdelano LINIMENT. CAPSICI COMP. s „sidrom“ nadomestilo za „Pain-Expeller s sidrom“. prvo mesto. Cena je nizka: 80 h., K 1-40 in K 2.— steklenica. Vsaka steklenica se nahaja v elegantni škatli in jo je spoznati po znanem sidru.

### Žitne cene v Budimpešti.

Dne 9. oktobra 1908.

| Termin             |            |                  |  |
|--------------------|------------|------------------|--|
| Pšenica za oktober | za 50 kg K | 11.82            |  |
| Žit za oktober     | za 50 kg K | 9.72             |  |
| Koruz za maj 1909  | za 50 kg K | 7.45             |  |
| Oves za oktober    | za 50 kg K | 8.18             |  |
| Efektiv.           |            | 5—10 vin. višje. |  |

### Meteorološko poročilo.

Vlšina nad morjem 206. Srednji srčni tlak 758.9 mm.

| oktobra | Cas opazovanja | Stanje barometra v mm | Temperatura v °C | Vetrovi   | Nebe  |
|---------|----------------|-----------------------|------------------|-----------|-------|
| 8       | 9. zv.         | 743.7                 | 96               | brezvetr. | jasno |
| 9       | 7. zv.         | 743.3                 | 27               | sl. jvzh. | megla |
|         | 2. pop.        | 740.5                 | 186              | brezvetr. | jasno |

Srednja včerašnja temperatura 94, norm 117°. Padavina v 24 urah 0 mm

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživljenje in smrt s manjšajocimi se vplačili.

Vsak član ma po preteku petih let pravico do dividende.

## +

Katarina Bajec naznanja v svojem ter v imenu vseh znancev in sorodnikov pretužno vest, da je Vsemogočnemu dopadlo poklicati v boljši svet nepozabljivega soproga, oziroma svaka itd., gospoda

### Andreja Bajca

c. kr. poštnega poduradnika

danes, 9. oktobra ob 3. zjutraj po dolgi, mučni bolezni, previdnega s sv. zakramenti za umirajočce, v starosti 51 let.

Pogreb se vrši jutri, v soboto ob 5. popoldne iz hiše žalosti, Francovo nabrežje št. 1 na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu blag spomin.

**Žalu oči ostali.**

### Zahvala.

3634

Za tolažeče sočutje povodom bolezni in smrti naše predrage matere, oziroma stare matere, prababice, tašče, sestre, svakinje in tete, gospe

### Katarine Trost

dalje za številno častitljivo spremstvo na poslednje počivališče in za darovane vence, se najljubšeje zahvaljujemo. Posebna iskrena zahvala prečistemu gospodu župniku Vrhovniku za tolaže obiske med boleznijo.

V Ljubljani, 7. oktobra 1908.

**Žalu oči ostali.**

## Klavir

3635

dobro ohranjen, lipske trdnice z navskrižnimi strunami angleško mehaniko. se ceno proda v Gospodskih ulicah št. 3, I. nadst., desno.

Sprejmeta se

## prodajalka in nčenka

v manufakturno in špecerijako trgovino.

Ponudbe sprejema Peter Šitar, Jesenice na Gorenjskem. 3617-1

## Pristen dober brinjevec

se dobi pri 309 20

**L. SEBENIKU v Spod. Šiški.**

## Koncesija

za gostilno se da takoj v najem.

Izve se na Martinovi cesti št. 88 v Ljubljani. 3632-1

## Stanovanje

v bližini mesta, s 4 sobami in pritlikinami, se vzame takoj v najem.

Lega, cena najemnine itd. le pismeno pod naslovom: **Franc Jenko, Ljubljana, Kongresni trg št. 16.** 3605-2

Lepa

## meblirana soba

s posebnim vhom se takoj odda.

Kje, pove upravništvo „Slovenskega Naroda“. 3607-2

## Oskrbnik

ki je kot tak že služboval, samski vojašine prost, v gospodarstvu kmetijstva in gozdarstva vešč, se sprejme.

Ponudbe sprejema iz prijaznosti **Ferd. Tomazin, ekonom v Šmartnem pri Litiji.** 3616

## Prostovoljna razprodaja.

Dne 28. oktobra od 8. ure zjutraj do večera se bode prostovoljno po kosih razprodajala **graščina Loke pri Zidanem mostu.**

Graščina obsega 240 oralov zaraščenih, mešanih gozdov, 60 oralov ajiv in travnikov, grad in več gospodarskih poslopj.

Prodajalo se bodo na željo kupcev tudi več delov skupaj kot samostojne kmetije.

Lega je jako ugodna, polje je dobro obdelano in plodovito.

Graščina je od postaje Zidani most oddaljena eno uro hoda, a 'dobi v kratkem svoje postajališče, kar je že dovolila južna železnica.

Plačilni pogoji so zelo ugodni. Ogleda se posestvo lahko vsak dan. V to svrhu naj se izvolijo ogledati kupci pri **graščinskem oskrbniku v Lokah pri Zidanem mostu.**

Ponudbe se sprejemajo tudi pred določenim razprodajnim rokom pri oskrbniku, kateri daje tudi natančnejša pojasnila. 3593-2

## Dežni plašči

(pelerine) so cenejši!

**2500 komadov od 5 kron naprej.**

Največja zaloga oblek, površnikov in zimskih sukenj za gospode, dečke in otroke po čudovito znižanih cenah!

Se vedno prihaja **— sveža konfekcija —** za dame in deklice v najmodernejši fazoni.

## „Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič v Ljubljani, Mestni trg št. 5.

## Pozor!

Usojam si naznaniti, da je vse moje perilo, katerega imam v prodajalni, samo domač in ne izdelek dunajskih tovarn. Za izdelovanje porabljam samo zanesljivo dobre kakovosti in bodem v prihodnje gledal na to, da svojim cenjenim odjemalcem v vsakem oziru še boljše ustrezem, kakor dosedaj, posebno z nizkimi in stalnimi cenami, katere so na vsakem komadu razvidne. — Priporočam nevestam bale od priproste do najfinejše vrste, gospem telesno, posteljno in namizno perilo, gospodom pa srajce, hlače, robce i. t. d. — Naročeno perilo se v kratkem času izvrši. 3414-5

Z velespoštovanjem

## Anton Šarc.

## „SLAVIJA“

45-117

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rez. fond: 41,335.041-01 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 97,814.430-97 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojanila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čigar pisarne so v lastnej bančnej hiši v Gospodskih ulicah št. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

## Naznanilo Slovencem!

Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da ostanem v nadi, da se bodo sedaj razmere za slov. trgovino v Ljubljani predrugačile, še nadalje v Ljubljani na sedanjih prostorih

## Mestni trg št. 19.

s spoštovanjem

Prva slovenska modna trgovina za gospode, **Engelbert Skušek.**

Za danes naj zadostuje, ako naznanim, da sem stopil z največjo češko tovarno perila v trgovsko zvezo in da bom tudi z drugim blagom lahko najbolje postregel česar se bo slav. občinstvo pri prvem nakupu lahko takoj pričelo. V nadi, da me bo slav. občinstvo v bodoče kar najbolj podpiralo, zagotavljam najcenejšo postrežbo.

3633 1

## Za jesensko in zimsko sezijo se opozarja na manufakturno trgovino

## Češnik & Milavec (pri Češniku)

Stritarjeve ulice — Lingarjeve ulice v Ljubljani

katera je že popolnoma založena z najnovejšim blagom za dame in gospode, ter drugimi zimskimi potrebščinami.

## Cene najnižje!

3614 1